

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamešne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Apostolski blagoslov urednikom in čitateljem „Slov. Gospodarja“.

Sv. oče Leon XIII. bili so močno razžaljeni vsled grdih ponočnih napadov na pogrebce slavnega papeža Pija IX. v noči od 13. julija t. l. od strani italijanskih liberalcev in freimaurerjev. Saj so tako morali prepričati se, da Jim ni mogoče več stopiti iz Vatikanske palače pa da se Jim ni bati najnesramnejših napadov. Doznali so, da so resnično jetnik italijanskih mogotcev. To zavzema ves katoliški svet in v znamenje, da verniki nevarnost svojega najvišjega duhovnega pastirja poznajo, izrekajo na mnogovrstni način svojo žalost in nevoljo o takšnem nasilstvu. Katoliški časniki imajo dolžnost, vernike opozorovati na takšne velevažne dogodke, kar je „Slov. Gosp.“ storil v „Cerkveni prilogi“ od 28. julija. Urednik je 27. jul. odposlal latinski telegram sv. očetu v Rim, ki se slovenski glasi: „Svetemu očetu Leonu v Rimu: Urednik tednika katoliškega „Slovenski Gospodar“ v Mariboru na Štajerskem v Avstriji je nedopovedljivo in bogakletno zločinstvo ostankom Pija IX. storjeno obžalujoč razložil svojim Slovenskim čitateljem ter ob enem svojo največjo spoštovanje za apostolsko stolico izjavlja“.

Dr. Lavoslav Gregorec.

Na veliko začudenje in še večje veselje prejel je urednik uže 28. julija zvečer sledeči telegram:

Summus pontifex grato animo excepit sensa Tuo telegrammate pandita et benedictionem apostolicam Tibi et istius ephemeridis „Slovenski Gospodar“ redactoribus et lectoribus peramanter impertiit.

Ludovicus Cardinalis Jacobini.

Slovenski: „Najvišji duhoven sprejme hvaležnega srca Tvoja v telegramu izražena čutila ter podeli Tebi in ovega časopisa „Slovenski Gospodar“ čitateljem preljubeznjivo svoj apostolski blagoslov!“

Bog živi Leona XIII.

Narodne naše pravice kako so v djanji nepripoznane!

Drugi narodi n. pr. francoski, angleški, italijanski, nemški, magyarski sklicavajo se na svojo slavno, stotine in stotine let staro zgodovino in zgodovinsko pravo. Tudi slovanski Čehi, Poljaci in Hrvatje kažejo ponosno na svojo zgodovino. Mi Slovenci pa tukaj žalostni molčimo. Naša zgodovina celih 1000 let nazaj druga ni, nego sama žalost, trpljenje, tlaka, rabota, sužnost, podjarmljenje in narodna smrt. V preteklosti nam toraj ni treba ne utehe, ne podpore iskati, pa nam tudi treba ni. Mi vstajamo blizu 300 let iz groba k novemu življenju in v njegovo zagotovljenje nam je dosta od svetlega cesarja Franca Jožefa I. podpisana postava ki veli: „vsi narodi v državi, tedaj tudi slovenski narod, so jednakopravni — enakopravnost vseh deželskih jezikov, tedaj tudi slovenskega, v šoli, uradu in javnem življenju se od države priznava“.

To nam je dosta, se vé, ako se resnično izvršuje! Ako imamo Slovenci v šolah slovenščino uvedeno kot podučni jezik, ako nam uradujejo uradniki slovenski, ako zamoremo na pošti, na železnicah, v telegrafnem uradu rabiti slovenščino brez opovir, tedaj smo toliko dosegli, da zamoremo narodno živeti, da narodno ne propadamo, ne umiramo!

Človek bi mislil, da se postave zato dajejo, da ne ostajajo na papirji, ampak se tudi izvršujejo. Zvečinoma se to godi. Davkarske, kazenske, vojaške, šolske itd. postave se izvršujejo. O tem ni dvoma. To vidimo vsak dan. Zastran teh se Slovenec nima zakaj pritoževati, da bi ne bil Nemcem, Italijanom itd. jednakopraven. Toda druga je zastran naših narodnih pravic v 19. členu osnovne državne postave od 12. dec. 1867 zagotovljenih. Tukaj čakamo Slovenci še vedno na djanjsko izpeljavo narodne enakopravnosti, čeravno so 12 let ravno tisti ljudje gospodovali, ki so postavili 1867 sklenoli, in čeravno imamo uže 2 leti novo ministerstvo, ki nam je kmalu v začetku zastavilo v prestolnem govoru cesarsko besedo, da se pravičnim željam narodov ustreže.

Kaj je temu uzrok, kdo brani Slovincem pod žezlom svetlega cesarja Franca Jožefa I. uživati od njega samega podpisane narodne pravice v šoli, uradih in javnem življenju? Zakaj nimamo Slovenci še nobene slovenske gimnazije, nobene realke, nobenega popolnem slovenskega pripravnišča za bodoče učitelje v ljudskih šolah? Zakaj silljo na Koroškem, Štajerskem, Goriškem in zadnji čas tudi na Kranjskem nemščino celo v ljudske šole deloma še kot podučevalni jezik slovenske deci? Zakaj sme in zamore privatno društvo „Deutscher Schulverein“ naše slovenske učitelje, javno nastavljene, z denarjem begati? Kakor v gimnazijah in realkah profesorjev štejejo tudi še v

raznih uradih uradnikov, ki slovenski ne umejo, ali čisto nič ali vsaj premalo. Mnogo izmed njih je bilo uže brez ugovora ali popravka javno imenovanih, da slovenščino sovražijo, zaničujejo in se še bahajo, da je ne umejo, n. pr. Vestenek in njegovi profesorski prijatelji. Blizu jednako je drugod, čeravno Slovenci tirjajo svoje pravice v ulogah, prošnjah, na taborjih in po svojih poslancih.

Vkljub temu ostaja vse pri starem, kder se ne vrača še na huje. Kaj je temu uzrok, kdo toliko kljubuje djanjskej obveljavi naše narodne enakopravnosti? Ne cesar, ne vlada, ne Nemci poprek, ampak edino le — nemško liberalna stranka v edinosti z našimi narodnimi odpadniki, nemškutarji in nemčurji. Ti hočejo našo narodnost potlačiti, uničiti, Slovence iztrebiti ali v Nemce spremeniti. Akopram je liberalno-nemška stranka v državnem zboru v manjšini, vendar je še mogočna posebno na Slovenskem. Jenim ne samo za slovensko narodnost pogubnim, ampak vsemu cesarstvu nevarnim nameram ali nakanam je toraj dolžen vsak zaveden Slovenec, vsak odkritosrčen Avstrijan s vsemi postavnimi sredstvi na vso moč upirati se, dokler ni vržena popolnem ob tla! Zakaj so pa ove nakane pogubne Slovincem in nevarne Avstriji, to hočemo prihodnjič razlagati!

Gospodarske stvari.

Konjska dirka v Savinjskeji dolini.

V V. konjerejskem okolišji Štajerskem, kateri v svojem glavnem delu vso Savinjsko dolino obsega, je konjerejstvo zadnja leta znatno napredovalo ter se je med ondešnjimi konjerejci tolika gorečnost vnela in za konjsko rejo zavzela, da se nam najlepše nade za daljni napredek opravičene zdijo.

Vsled najzdatniše podpore c. k. ministerstva za poljedelstvo, kakor vsled — hvala bodi! — največega priznanja vredne delavnosti in skrbnosti od c. k. poveljništva v graškem oddelku državnih pastuhov ali žrebcev (pšelerjev) je po primernem sodelovanji društva za povzdigo deželnega konjerejstva na Štajerskem zdaj največji del v V. konjerejskem okolišji z enakovrstnimi, rejnemu plemenu konjskemu primernimi, izvrstnimi pastuhi (Burgundskimi in Valonskimi) preskrbljen.

Konjerejcem naj bo sedaj na skrbi, da imajo dobre, pripravne kobile za pleme, da žrebeta ne kakor dozdej napačno v hlevih, ampak pri dobri obilnej krmi (paši) ter v živem gibanji pod prostim nebom umno odrejaajo in tako novozapočetej izreji davajo umno krepilo, katero edino prid konjerejcev pospeševati zamore in tudi pospeševalo bode.

Na ovi način se hočejo izrejati konji pripravni za zmerno delo, pa tudi za tek. Toti konji bi ne le teška bremena vlačiti zamogli, tem več

tudi sposobni biti večje daljave v hitrem teku prebežati. Pri tej izreji se toraj ne gleda samo na meso in kosti, ampak skuša se konje vzrejati, ki so hitri, trpežni in dovolj močni, da ladajo tudi večje teže. Takšni so še le prav rabljivi konji.

Društvo za povzdigo deželnega konjerejstva si v spoznanji te resnice prizadeva, da bi se vpe-ljale in vsako leto vršile dirke, pri katerih bi se k vozovom vpreženi konji med seboj tek-movali. Toto misel je visoko e. k. ministerstvo za poljedelstvo z dovoljenjem poprošenih denarnih daril tako podprlo, da je imenovano društvo v stanju uže letos prve dirke napraviti. Tote dirke bodo se dne 4. septembra t. l. v Žavci ob enem s premiranjem konj, katero se bo ravno ondi dan prej t. j. 3. sept. vršilo, o čemer se bodo pobilžnje določbe o pravem času na znanje dale.

Prvi namen takovim dirkam je pri konjerej-cih in posestnikih obuditi misel, da znajo pri konjih tudi hitro hojo porabiti, ter si na korist obračati in tako nje pripraviti k boljšji reji, strežbi in klaji živinčetu, a drugi namen pa, da bi se kot daljni posledek po skoz cele rodove na-daljevanje vadbi in razvitku mišic in pljuč zmož-nost takove lastnosti stalno zaplojevati dosegla.

Umno odrejo žrebet, pri katerej se na Šta-jerskem z marsikterimi ovirami boriti moramo, trudi se društvo za povzdigo deželnega konje-rejstva s tem pospeševati, da si kakšno v V. konjerejskem okolišji ali okrajji ležečo konjsko planino pridobiti prizadeva.

Slednja naj bi konjerejcem priložnost davala črez poletni čas na kako ne preveč oddaljeno pla-ninsko pašo proti majhnemu, za vzdrževanje pla-nine in nadzirajočih oskrbljevalcev ter nekterim stroškom namenjenemu povračilu svoja žrebeta goniti.

H koncu naj bodo gg. konjerejei V. konje-rejskega okraja še samo poprošeni, da ove na-mene in prizadeve resno ter vestno ocenivši ime-novanemu društvu podeljujejo ono podporo, brez katere ni mogoče niti za svoj lastni prid delati, niti konjereje kot vira blagostanju pospeševati in učvrščevati.

V Strosneku dne 15. julija 1881.

Karol Haupt.

Črtež

premiranja konj po konjerejskem društvu štaj. v letu 1881.

Z dovoljenjem visokega ces. kralj. minister-stva za poljedelstvo v porazumljenji s poveljništvom zavoda e. k. žrebcev v Gradci bode se premiranje konj na mestih od občnega zbora določenih vršilo, to pa po sledečem redu:

1. V Žavci dne 3. septembra za težke uprežne konje Savinjske in gornje Dravske doline;
2. V Ormoži dne 6. septembra za lahke uprežne in ježne konje Dravskega polja;

3. V Ljutomeru dne 6. sept. za težke ježne in uprežne konje ovega konjerejskega okolišja;

4. V Cmureku dne 9. septembra in

5. V Fehringu dne 10. sept. za težke uprežne konje Bistriškega, Rabskega in Murskega dola;

6. V Dobelnu dne 12. septembra za težko uprežno pleme v Kainaskem dolu in okolici;

7. V Teufenbachu dne 14. sept. za težko uprežno pleme gornjega Murskega dola;

8. V Liezenu dne 16. septembra in

8. V Gröbmingu dne 17. sept. za težko uprežno pleme Aniškega dola.

Premije v denarjih so tako nastavljene:

I. V Žavci za vse vrste plemenskih kobil in žrebec Savinjske in gornje Dravske doline v e. k. glavarstvih celjskem in slov. graškem:

a) za 3letne in 4letne kobile, za kobile z žrebeti:

1. darilo	50 fl.
2. " (deželsko darilo)	40 "
3. "	30 "
4. "	25 "
5. " (dar okr. g.-graškega, 4 zlati)	22 "
6. "	20 "
7. " (dar okraja konjiškega)	20 "
8. " (" " vranskega)	20 "
9. " (" " celjskega)	20 "
10. " (privatni dar plem. Hauptov v Brnu)	20 "
11. "	15 "
12. "	15 "
13. " (dar okraja konjiškega)	15 "
14. " (privatni dar plem. Hauptov v Brnu)	15 "

b) za 1- in 2letni žrebice:

1. darilo	25 fl.
2. "	20 "
3. "	15 "
4. "	15 "
5. " (dar okraja konjiškega)	15 "
6. " (dar okraja vranskega)	10 "
7. "	10 "
8. " (privatni dar plem. Hauptov v Brnu)	10 "

II. V Ormoži za vse vrste plemenskih kobil in žrebec lahkega uprežnega in ježnega plemena po Dravskem polji v e. k. okrajnih glavarstvih mariborskem (na desnem pobožji Dravskem) in v srenjab: Gasteraja, Malečnik, Ledinek, Šice, Ročice, Drvanja, Ihova, sv. Benedikt, sv. 3 Kralji, Žerijavce, Porčič, Osek, sv. Trojica, Vrang, Andrenci, Cerkevjak, Rogoznica, Trankova, Šitance, Šikarce, Supetince in Cogotenci v št. lenartskem okrajji, dalje Sladki vrh, Lukač, Velka, Proska ves, Šavnica in Nasova v cmureškem okrajji in naposled v ptujskem glavarstvu:

a) za 3- in 4letne kobile in za kobile z žrebeti:

1. darilo	50 fl.
2. " (dar deželski)	40 "
3. "	30 "
4. "	20 "
5. " (dar okraja kozjanskega)	20 "

b) za 1- in 2letne žrebice:

1. darilo	25 fl.
2. "	20 "
3. "	15 "
4. "	15 "
5. " (dar okraja kozjanskega)	10 "

III. V Ljutomeru za vse vrste plemenskih kobil in žrebic težkega uprežnega in ježnega plemena v c. k. glavarstvu ljutomerskem, potem v srenjah Žetinci, Farska ves, Gorce, Zajnkovci, Dedonjci in Poterna v radgonskem okraju:

a) za 3- in 4letne kobile in za kobile z žrebeti:

1. darilo	50 fl.
2. " (dar deželski)	40 "
3. "	30 "
4. "	25 "
5. "	20 "
6. " (dar okraja ljutomerskega)	15 "

b) za 1- in 2letne žrebice:

1. darilo	25 fl.
2. "	20 "
3. "	15 "
4. "	15 "
5. " (dar okraja ljutomerskega)	10 "

IV. V Cmureku za vse vrste plemenskih kobil in žrebic spodnjega Murskega dola iz radgonskega in lipniškega glavarstva pa tudi mariborskega (izvzete so srenje sv. lenartskega okraja, katere pripadajo 4. konjerejskemu okolišu pa tudi onih 7 srenj v radgonskem okraju, ki pripadajo 3. konjerejskemu okolišu.

a) za 3- in 4letne kobile, za kobile z žrebeti:

1. darilo	50 fl.
2. " (dar deželski)	40 "
3. "	30 "
4. "	25 "
5. "	20 "
6. " (dar okraja lipniškega)	15 "

b) za 1- in 2letne žrebice.

1. darilo	25 fl.
2. "	20 "
3. "	10 "
4. "	10 "
5. " (dar okraja lipniškega)	10 "

Podobno nastavljena so darila tudi za premiranje konj v Fehringu, Dobelnu, Teufenbachu, Liezenu in Gröbmingu v srednjem in gornjem Štajerskem. (Konec prih.)

Dopisi.

Iz Maribora. (V dijaškemu semenišču Mariborskem) je bilo konci pretečenega šolskega leta 41 dijakov; izmed teh jih je 11 šolo izvrstno dovršilo, vsi drugi pa dobro. Dva bivša osmošolca gresta v bogoslovsko semenišče, eden dijak pa je prostovoljno izstopil. Ker je za zdaj v dijaškem semenišču samo za 42 dijakov prostora, bodo v bodočem šolskem letu le štirje na novo

sprejeti. Prošnje za te izpraznjene prostore se naj po dotičnem župnijskem uradu prečastitemu škofijstvu vsaj do 10. avgusta pošljejo. Pri č. gg. župnikih se izvejo tudi drugi pogoji. Tu se naj le dva glavna pogoja omenita, brez katerih se nobeden fant ne sprejme, namreč fant mora dobro izvršiti vsaj prvo latinsko šolo in imeti veselje in poklic do duhovniškega stana. V podporo knjižnice dijaškega semenišča prepustil je č. g. Jernej Voh semenišču vse še ostale iztise svojega: „Alphabetisches Sach- und Nachschlag-Register“. Za ta lepi dar se mu izreka javno dolžna zahvala, prečastiti duhovniki pa se opozorjujejo, da se od zdaj omenjeni Sach- und Nachschlag-Register le pri vodstvu dijaškega semenišča dobiva iztis po 30 kr. Tudi slovenske Celjske kronike, katero so velečastiti g. Ig. Orožen dijaškemu semenišču darovali, dobi še se nekaj vezanih iztisov po 50 kr.

Od Savinje. (Konjska dirka v Žavci) bode se vršila 4. septembra t. l., to je dan po javnem premiranju konj. Ova dirka bo podobna ljutomerskim in se priredi tukaj prvokrat na travniku blizu trga. I. Pričetna dirka velja za žrebce in kobile V. konjerejskega okoliša ali sploh Savinjskega plemena konjskega. Konji ne smejo več, kakor 5 let stari biti in do sedaj brez vdeleženja pri kakšnji dirki. Posestnik mora dokazati, da je njegov konj Savinjskega plemena. Pot, katero ima konj 1krat predirjati, meri 1 kilometer; 1. darilo je 5 zlatov, 2. darilo 3 zlati, 3. darilo 1 zlat. II. Dirka plemenskih konj velja za kobile in licencirane žrebce V. konjerejskega okoliša, t. j. plemena Savinjskega. Pri kobilah mora posestnik dokazati, da so zadnja 3 leta žrebe prinesle. Pot za dirko je 2 kilometra dolga in konj jo mora 2 krat predirjati; 1. darilo znaša 8 zlatov, 2. darilo 3 zlate, 3. darilo 2 zlata. III. Društveno dirko priredijo Savinjski društveniki štajerskega društva, to pa le za konje, ki so last društvenikov. Konj bodi star, kolikor koli in plemena, katerega bodi. Dirkino pot, 2 kilometra dolgo, mora 2krat predirjati; 1. darilo znaša 40 gold., 2. darilo 25 fl., 3. darilo 15. fl. Konje treba je den poprej naglasiti pri g. Hausenbichlerji v Žavci. Kot dirkarska pravila veljajo ona graškega dirkarskega društva. Dirkarski sodniki zavoljo daril so gospodje: Karol plem. Haupt, predsednik konjerejskega društva, obrist v pokoji vitez plem. Friedrich, grof Spauer, dr. Klingan, c. k. major Schuberth in g. Haas, c. k. namestnijski svetovalec. Dirkarski sodniki so gospodje: baron Hackelberg, J. Lenko, baron Vay, Jožef Lipold in plem. Pongratz. Nadomestniki: knez Lavoslav Salm-Reifferscheidt, baron Oskar Warsberg in dr. Langer. Kot štarterja poslujeta g. Hausenbichler in Žigan. Nazorovanje dirkine poti prevzeli so gospodje: Žuža, Širca, Janič, Vrečar, Babič, Ješovnik. Nanznanjena dirka ni gola igrača, ampak resna vaja za povzdigo konjerejstva in toraj za Savinjsko

dolino in ves tamošnji konjerejski okoliš velike koristi in važnosti. Na Slovenskem nam to najboljše spričujejo glasovite dirke na Cvenu pri Ljutomeru, o katerih je uže večkrat poročal „Slov. Gospodar“. G. plem. Haupt v Strausseneggu pa bodi uže zanaproj ovsedočen hvaležnosti Savinjskih konjerejev, kajti njemu se imajo za ovo dobroto v prvej vrsti zahvaliti.

Iz Krapja. (Nesreče.) Vsled suše se je Mura jako skrčila. Vkljub temu je v kratkem času povzročila cel koš nesreč. Njeni valovi so namreč zadušili nekega Prekmurca in dva vprežena konja, nekemu kmetu iz Grlave so se v njej potopili konji z vozom, neka ženska je kopajoč se našla v vodi svojo smrt. Mlini treh posestnikov so že na dno „posedali“ vsled plitvosti. Dne 17. jul. po poldne smo dotične mline spravljali za kakih 600 stopinj više. Bilo nas je pri tem opravilo 92 mož. Nevarnost bila je tem večja, ker smo morali hoditi po vodi črez kolena globokej. Ko smo en mlin privlekli do pol pota, nam bistra voda prevzame nekega dosluženega vojaka. Pravijo, da se je preveč zanašal na svojo vojaško spretnost na vodi, pa zavoljo tega ni bil dovolj pazen. Po smrtno nevarnem prizadevanji ga čez nekaj minut potegnejo iz vode, ali žali Bog, — mrtvega! — Suho zemljo nam je koncem julija namočil že željno pričakovani dež. Dne 22. jul. se je sicer zdelo, da bo nas obiskala toča; vendar hvala Bogu, da je omenjeni „kmetov strah“ izostal. Samo silni vihar si je zapustil spomin, ker je na pašniku bil velik jegunjed izkorenil, mnogo drugega drevja pa polomil. — Veseli nas da naša mlatilnica ima dosti opravka. Naželi smo namreč lepega žita; le po nekterih prostorih so do tretjine pokončale grde miši. — Nekde se je prikazala steklina. To je uzrok, da po dosedanji določbi morajo psi biti priklenjeni v dobi 3 mesecev.

Iz Šoštanja. Pred kakimi 14. dnevi prinesla je blažena „Cillier-Zeitung“ neki „Eingesendet“ iz Šoštanja s podpisom „mehrere Bürger“, v katerem ti dvomljivi „burgarji“ predsednika okrožne sodnije v Celji, g. Heinricher-ja zagovarjajo, ker mu je „Slov. Narod“ nekoliko resnice povedal. A sedaj nastane vprašanje, kdo so ti „mehrere Bürger“. No, nihče drugi, kakor tukajšnji svečar in . . . . . ki misli, ...

. . . . . in se mu je ta prilika najugodnejša dozdel, ... nekoliko odvezati. A nas je osupnila predrznost, s katero je on podpisal „mehrere Bürger“, akopram so nam njegova absolutistična načela dovolj znana. Gosp. svečar, Vi morda niste premislili, kaj ste storili, ... in poleg tega storite to še v „Cillier-Zeitungi“ v časniku, kateri je najstrastnejši sovražnik vsega, kar se zove slovensko. Vi morda niste prevdarili, da svoje sveče prodajate za dragi denar duhovenstvu, katero je

skoz in skoz narodno in katerega narodni čut s takšnim obnašanjem žalite. Bela slovenska Ljubljana Vas je rodila, a črna renegatska pošast preti Vas pogaziti. Ni še prepozno! Pobjeljajte se. Vaša tudi v slabih časih dobra obrt Vam je gotovo nekoliko draga. Za denes bodi dovolj. Ako bi se Vam pa potrebno zdelo, o tej stvari še kaj govoriti ali pisati, potem Vam hočemo več povedati. Ali morda pa niste sami pisali omenjeni „Eingesendet“ v „C. Z.“ Morebiti Vam je pomagal mladi . . . . .

. . . . . Pa vsaj za delo ta gospodič nima posebnega veselja, temveč pa za nemško politiko. No, da bi o tej stvari le kaj razumel. — Jaz naj bi imel hlapca, ki bi se za zadeve mojega soseda več zanimal, nego za moje lastne in to v mojo kvar, posvetil bi mu tija kde poper raste. —a.

Iz Krčovin. Dne 23. julija bil je pokopan pri sv. Miklavži mladenič, katerega nam je vzela nemila smrt v najlepših letih. Franjo Trstenjak, eden izmed najizvrstnijih dijakov, ki so kedaj obiskovali varaždinsko gimnazijo, prejemši sv. zakramente umrl je po dolgotrajnej hudej bolezni. Uže kot šeststoletca ga je pograbila bolezen na prsih ali takrat se je na srečno izlečil. Izdelavši izvrstnim uspehom gimnazijo šel je, kakor jegov starši brat na Dunaj, kder se je posvetil modroljubnim naukom. Letos še je v prvem tečaju marljivo poslušal predavanja in vedno učeč se sam podučeval druge, da bi s takim načinom blage starše, ki so dali štiri sini študirati, olehkotil. Vsled silneva napora ponovila se je jegova bolezen. Meseca majnika moral je domov. Vkljub vsemu prizadevanju jegovega iskrenega prijatelja, g. dr-ja. A. K., ki ga je zdravil, moral je prerano umreti. Pokojnik bil je nenavadno nadarjen, plemenitega značaja in iskren rodoljub. Domovino zgubila je ž njim izdatno učiteljsko moč. Uže morda na jesen bi se podvrigel strogejši iz jezikoslovja. Na njegovej preranej gomili ne plačejo samo pošteni starši, ne plače petero bratov in sestra jedinka, ne plačemo jegovi znanci in prijatelji, ki smo ga zbog njegovih izvrstnih sposobnosti spoštovali, cenili in ljubili, ampak svobodno tudi zaplače mati Slovenija, katerej bi v stan stopivši, kakor jegova starša brata, gotovo posvetil svoje pero. Bodi mu zemljica lahka!

B. Fl.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Veselo je čitati, kako se katoliški verniki zanimajo za svobodo rimskega papeža, zlasti tam, kder pastirujejo pobožni in pogumni pastirje. Zaporedom objavljajo škofje, družbe, časniki katoliški svojo nevoljo o tem, kako

so ravnali Italijani z mrličem Pijem IX. in kako stiskavajo sedanjega sv. očeta. Najnaprej so tukaj zopet Tirolci, njihov Briksenski škof je izdal celo pastirski list v tej zadevi! — Dunajčanom dan je nov nadškof, opat Gangelbauer, judovski listi ga zaklinjajo, naj drži z liberalci! — Nemški liberalci sedaj tuhtajo, s čim bi mogoče bilo iz nova Nemce sčuvati zoper Slovane. Zaničevani dr. Herbst hoče baje zopet na konja in tega se liberalci tako veselijo, da so skoraj vsi uže zopet na kolenih pred njim. Storil pa druga ni, kakor da je voljen svojim volilcem poročati o svojem delovanju v državnem zboru! — Bivši liberalni minister poljedelstva, grof Mansfeld, je naglo umrl. Liberalcem je zopet pal močen steber. Umrl je tudi konservativni nemški poslanec Zeilberger v gornji Avstriji in sedaj dobijo liberalni kmetje ondi priliko pokaziti, kako močni da so. — Čehi se prijazno bratijo s Poljaci. — Načelnik generalnega štaba, baron Bek, potuje po Gališkem in pregleduje one kraje, ki so v vojaškem oziru znameniti. — Tirolci so enkrat dobili, kar so želeli, konservativnega, katoliškega deželnega glavarja. Prejel je namreč to častno mesto dr. Rapp. — V Goriškem je razpisana volitev za deželni zbor. Od narodnjakov je kandidat priporočen g. notar Ivančič, priden mož. — V Zagrebu je zmagala pri volitvah v mestni zastop vrta narodna neodvisna stranka; vlada je vsled tega začela narodne uradnike preganjati, zlasti magjaronski Jud David, načelnik finančnih uradov na Hrvatskem. — Ogerski minister Szapari je zastran desetakov, ki so s českimi besedami prepisani, zaukazal, da se nimanjo pri javnih blagajnicah sprejemati, če so bistveno oškodovani. Svitli cesar odpotuje te dni v Gostin k nemškemu cesarju, potem v Saleburg, v München, potem pa proti Švicarskemu v Lindavo, da obiše kralja Würtemberškega, nadvojvodo Badenskega in kralja Saksonskega. Potem obišejo prvokrat Predarlško pridno katoliško deželo in nadalje Tirolsko.

Vnanje države. Nemški katoličani pripravljajo se čvrsto na bodoče volitve v državni zbor. Imajo mnogo upanja sijajno prodreti, ker liberalci pri volitvah v deželne zборе povsod propadajo. Sploh pa so Nemci jako nezadovoljni, ker jih vsled liberalnih postav in naprav vedno bolj tare uboštvo; Judi in peščica privržencev se pa bogati. Bismark je dobil po pošti 2 grozivna lista, v katerih mu žuga 13 mož, ki so se zakleli, da ga ubijejo. — Ruski car podal je se v Moskvo, in potem obiskal Nižji-Novgorod. Bil je povsod sijajno sprejet. — Turški sultan se obotavlja turške železnice zvezati s srbskimi in dalje z našimi, ker uboga Angleže, ki hočejo našej kupčiji pot zapreti. — Italijani rogovilijo zoper papeža in moledvajo pomoči pri Bismarku. — Francozi imajo nove volitve v državni zbor. Volilna praska je velika in traja do 21. avgusta. V Afriki se jim slaba godi; vendar je videti, da jim to ni nepovoljno; kajti,

čem huje se uporni Arabci vstavlajo, tem dalje mislijo Francozi imeti pravico grabiti, kar Angleže hudo iznemiruje. Mesto Sfaks so Francozi bombardirali 24 ur iz kanonov na 14 velikih ladjah; potem so poslali vojake na kopno, ki so mesto v naskoku vzeli, palo jih je 1000 mož. Arabski vodja Ali-ben-Khalif je se umaknil in stoji blizu Tunisa. — Angleži se močno bojijo dogodkov v Afriki in iščejo po celem svetu zaveznikov, pa jih ne najdejo. Ti so pravi kramarji, ki hočejo vse izsezati. V Aziji jim pretijo nove nezgode, kajti od njih vpostavljeni vladar bil je od Ejub-Khana grdo tepen, zgubil je vseh 18 od Angležev mu podarjenih kanonov; kmalu bo ulovljen ali iztiran.

Za poduk in kratek čas.

Nesrečni dnevi generala Szapary-ja v Bosni.

(Spisal po lastnej skušnji D. Živkov.)

V. Komaj predstraža do Kiseljaka pride, je „freitarja“ eden na hrastu sedeč Turek skoz vrat ustrelil, da je v tistem trenutku dušo izdahnil. Njegovi pajdaši hitro Turka s hrasta spravijo. Ker pa je začelo od spredaj huje pokati, obrnejo se in gredo nazaj poročat, kaj so videli. General hitro pošlje 1 bataljon naprej, kateri pa dobro vtrjenega sovražnika ne more pregnati. Kanonirji obrnejo kanone na cesti in dva šrapnela med Turke spustijo. Po prvem strelu deloma omolknejo, pri drugem pa proti Tuzli pobegnejo, kajti šrapnel, kateri dobro zadene, stori strašen učinek. Čez trideset raztrganih in težko ranjenih Turkov je na mestu obležalo; lahko ranjeni so pobegnoli. Zato so se Turki naših kanonov, ktere so vragove cevi imenovali, neznano bali. Kakor smo poznej izvedeli, bilo je Turkov okolo 600. Ker nas je to dolgo zadržalo, smo dobili povelje utaboriti se. Toda sumili smo, da je več sovražnika v okolici, zato nismo smeli kuriti pa tudi ne kuhati, akoravno smo bili uže dva dni brez jesti. Kedar si je koji hotel fajfo zažgati, zavil se je v plašč.

Dne 9. avgusta smo bili zgodaj na nogah pa smo morali do 8. ure čakati. Med tem smo si čaja skuhali, pa kaj je pet žlic čaja za dva dni lačen želodec?

Pri Han-Pirkoveci zapazijo naše straže, da je cesta pred Doljno-Tuzlo, najbolj pa severno-zahodna stran hriba, vsa polna sovražnikov. General razpostavi vojake na potrebne kraje in preme sovražnika na dveh straneh. O pol desetih se je počelo posamezno streljanje sem ter tje. Naši so najprvle prodrli na desni strani. No, in to je bila krvava pot, nastlana z mrliči, umirajočimi in ranjenci, polita s krvjo naših hrabrih pešcev. Sovražniki so bili dobro utrjeni in v streljnih jamah na vzožji brega in po bregu. Naši kanoni jim niso mogli prav pritiskavati, ker je bil most čez Sprečo podrt in se niso mogli nikjer drugod kakor na cesti postaviti, brežnih kanonov pa divizija

imela ni. Oddelek kanonov in rudeči križ sta se morala nazaj pomakniti, ker sta bila sovražnim kroglijam preveč izpostavljena. Sovražna leva stran je popoldne s pomočjo nekterih brežnih kanonov naše hudo napala. Naši so jih čvrsto odbijali. Tako je trajal boj do temne noči. Ko puške zamolknejo, počne se kuriti na obeh straneh, na prijateljski in sovražni. Tudi mi smo po gladnih treh dneh enkrat jedli. Sovražniki so si celo noč z gorečimi bakljami znamenja davali iz hriba do hriba. Nisem jih dolgo gledal. Bil sem preveč spehan in hitro zaspal, dokler me niso drugega dne zgodaj puške in kanoni prebudili. Kakor hitro je 10. avgusta zora napočila, pričel se je boj. Naši kanonirji so v Tuzli dosta hiš porušili in mesto na večih straneh zažgali. Na levi strani so naši do cesti proti Brčki prodrli, pa v ravnici se je našim huje godilo, kakor večeraj, ker so jih Turki od vseh strani iz hriba pričeli napadati. Naši so se hudo branili in ker je nekterim uže streliva manjkalo, so napadajoče z bajonetom odbijali. Strelivo se jim je moralo v hribe nositi, da so se laglje branili. General je poslal zadnje oddelke v boj pa nikako ni mogel premočnega in dobro utrjenega sovražnika pregnati. Ubogi 39. in 61. polk sta zgubila veliko častnikov in ljudi. Boj je trajal do večera. Sovražniki so se začeli po straneh naprej pomikati, da bi nas zajeli. Vojaki so bili od dvadnevne boja preveč spehani. Živeža se jim pa v hribe ni moglo donasati. Sedaj ukaže general Szapary od boja nehati in smo se nazaj napotili, ker so nam hoteli sovražniki za hrbtom pot zapreti. Mi smo dospeli tisto noč v stari tabor na Kiseljaku. Ali veliko jih je bilo, kateri se niso več vrnoli od Dolnje Tuzle, še več pa takih, ki so pred dvema dnoma po ti poti čvrsto in veselo marširali naprej, sedaj pa se s prestreljenimi udi nazaj peljali. Mnogo živeža, sena in druge takšne robe se je iz vozov pometalo, da so imeli dovolj prostora za ranjence.

Dne 11. avgusta nas je celi dan dež neusmiljeno pral in smo pozno v noči v Dubošnico prišli. V jutru 12. avgusta so nas sovražniki napali. Počela se je mala bitka. Turki so jo mah-noli v hribe, naši pa za njimi. Eden bataljon 39. polka jo mahne pri začetku bitke po strani v hribe. Bil je poprej na višini, kakor pobegli Turčini od druge strani. Ker se Turki zajeti niso hoteli udati začeli so jih naši pokati, kakor lovci zajee.

(Dalje prih.)

Smešničar 31. Na smrtni postelji leži skopub. Prijatelj ga obišče in vpraša, kako mu kaj je? Skopub odvrne: jojmene, pri moji hiši se vse boji; jaz se bojim, da nebi umrl, moji se pa bojijo, da nebi ozdravil.

Razne stvari.

(Javno zahvalo) izreka župnik pri sv. Andraši v Slov. goricah nepoznanemu dobrotniku, ki je

cerkvi daroval krasne, dragocene mešne knjige s tiskanim paklonilom na prvej strani: Hocce Mis-sale Ecclesiae parochiali Sancti Apostoli Andreae in collibus slovenicis votum reddendo dedicavit quidam olim Parochianus 1881 t. j. ove mešne knjige daroval je cerkvi sv. apostola Andreja v Slov. gor. izpolnivši svojo obljubo bivši faran 1881. Bog plati.

(Svitli cesar) so 100 fl. darovali za stavljenje velikega altarja v farnej cerkvi sv. Petra v Med-vedovem selu.

(Farna cerkev vseh Svetnikov) nad Ormožem prejela je od nekega dobrotnika novih paramentov vrednih 600 fl. za kateri blagodušni dar izreka cerkveno predstojništvo svojo najprisrčnejšo zahvalo. Bog plati.

(Slomšekove životopisi) priporočujemo č. gg. katehetom ttd., naj jih za mladino omislijo, kedar premije kupujejo. Boljše knjige ne morejo lahko mladeži v roke dati. Kdor naroči 10 iztisov, temu zniža izdatelj, č. g. Lendovšek, vikarij v Ptuj, ceno do polovice.

(V Mahrenbergu) sta nedavno 2 človeka v Dravi utonila. Nek mož iz Ivnika prišedši je z broda skočil v reko in preminol, neko mrtvo žensko iz Remšnika pa so blizu Brezja iz vode potegnoli.

(Kres) ima v 8. snopiči sledeče gradivo: Pomladanski vetrovi, Petero Pesen, Blagodejna zvezdica, Macocha, Dr. Ljudevit Gaj, Rimsko dedinolvstvo, Obraz rožanskega razrečja, Zgodovinske črtice, Drobnosti.

(Konjsko dirjanje v Mariboru) priredijo oficirji 7. husarskega regimenta v soboto 6. avgusta ob 3. ure popoldne na velikem vadišči ob tržiškej cesti. Kdor ima priložnost, naj pride gledat. Kaj podobnega še v Mariboru ni bilo.

(Pri sv. Bolfanku v Slov. gor.) se obhaja 20. avg. spomin na pokojnega bogoslovca Josipa Simoniča. G. A. Kaisersberger, predsednik odboro vabi njegove prijatelje.

(Romarji v Marija-Celje) zbirajo se 12. avgusta okolo 9. ure predpoldnem v Mariboru pri Slovenskej cerkvi.

(Bolgarski škof Manini) rodod Dalmatinec, visokostasen mlad mož, mudil je se te dni pri nas v Mariboru.

(Od Sotle) zopet nekdo psuje na Slovence v „Tagespošti“. Naj nam vendar nekdo temu pisunu prav stopi na rep!

(Spemembe v Lavantinski škofiji.) Stolna dekanija je razpisana do 7. septembra; č. g. Jurij Bezenšek prevzame provizuro za Kebej, č. g. Matija Frece pride za kaplana I. v Vitanje, č. g. Fr. Osterc za kaplana I. v Vozenico.

Loterijne številke:

V Gradci 30. julija 1881: 25, 70, 33, 5, 63.
Na Dunaji " " 8, 20, 42, 65, 5.

Prihodnje srečkanje: 13. avgusta 1881.

Novo štacunarsko podjetje.

Uljudno podpisani naznanjam, da sem dnes na tukajšnjem velikem trgu hiš. števil. I. kupčijo s suknom, kurentnim in konfektnim blagom zopet odprl.

Zanašajé se na zaupanje in blagovolje, katero se mi je tukaj več kakor 20 let skazovalo usojam si zopet za isto prositi.

Držal bodem se svojega starega načela: „dobro blago, pa nizka cena.“ Slavno občestvo pa naj blagovoli me z obilnimi naročili počastiti.

V Mariboru dne 30. julija 1881.

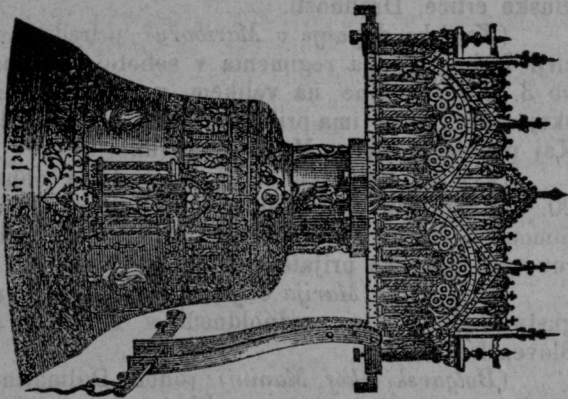
Anton Hohl.

1—3

<p>Livarna, Badgasse Nr. 9, blizo sl. cerkve.</p>	 <p>C. kr. privil.</p>	<p>Številnih priznanj za zlate zvonove je priredjenih za ogled.</p>
---	---	---

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov v Mariboru,

zliva posebno izvrstne zvonove in najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pre-gibnim kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli do želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne tresé.

Ilustrirane obrazce dopošljemo, kdor jih želi, brezplačno po pošti.

4—8

Zdravnik,

slovenščine, ali vsaj drugega slovanskega jezika zmožen, išče se za tržko občino Brašlovce v Savinjski dolini. Imel bode prosto stanovanje, po 100 fl. občinske remuneracije na leto ter obširno prakso v devetih združenih občinah, v katerih ni zdravnika. —

Oglasbe, ako mogoče s spričali, pošljejo naj se do 15. avgusta 1881 županstvu Braslovče na Štajerskem. — Fraslau in Steiermark.

3—3

5—6

Marijateljke kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse bolezni v želodci

in nepresežen zoper nelast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnenje, kisló podiranje, ščipanje, katar v želodci, zgago, da se ne nareja pesek in pšeno in slez, zoper zlatenico, gujus in bljuvanje, da glava ne boli (če izvira bolečina iz želodca), zoper krč v želodci, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo, črve, zoper bolezni na vranici, jetrah in zoper zlato žilo.

Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane 35 kr.

Prodava jih v Mariboru lekar g. Jož. Nos in trgovce g. S. Lucardi.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlja in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi, naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijateljke kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisnena besede: Echte Mariazeller Magentropfen — Brady & Dostal — Apotheker, sklenica mora biti zapečatená z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijateljke matere božje, mora biti poleg te podobe utisneno sodnijsko spravljenó varstveno znamenje in zavoj mora biti zapečaten z našim varstvenim znamenjem. Izdelki podobnega ali istega imena, ki nemalej teh znakov istinitosti, naj se zavržejo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučajji takoj naznanijo, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci.

Glavna zaloga v lekarni „zum Schutzengel“, C. Brady, Kremsier.